

Sygn. akt I NO 9/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

SSN Marek Siwek

w sprawie z odwołania G. S.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr (...) /2017 z dnia 27 listopada 2017 r.

w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 27 lutego 2019 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Uchwałą nr (...) /2017 z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku Krajowa Rada Sądownictwa, działając na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy z 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (w brzmieniu ustalonym w: Dz.U. z 2016 r., poz. 976 ze zm., dalej „ustawa o KRS”) oraz art. 73 § 1 w zw. z art. 70 § 1 i 2 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (w brzmieniu ustalonym w: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm., dalej „u.s.p.”) postanowiła odmówić przeniesienia sędziego Sądu Rejonowego w W. G. S. w stan spoczynku.

Pismem z dnia 26 maja 2017 r., sędzia G. S., drogą służbową, złożył wniosek do Krajowej Rady Sądownictwa o przeniesienie go w stan spoczynku na podstawie art. 70 § 1 u.s.p. W dniu 6 czerwca 2017 r. Kolegium Sądu Okręgowego w W. zapoznało się z wnioskiem i postanowiło zwrócić się do lekarza orzecznika ZUS celem zbadania zdolności do pełnienia obowiązków sędziego przez sędziego G. S.

Lekarz orzecznik ZUS w orzeczeniu z dnia 1 sierpnia 2017 r. uznał, że sędzia G. S. nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił.

Dnia 17 sierpnia 2017 r. Kolegium Sądu Okręgowego w W. złożyło sprzeciw od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 1 sierpnia 2017 r.

Orzeczeniem z dnia 28 sierpnia 2017 r. komisja lekarska ZUS nr (...) uznała, że sędzia G. S. nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił, a także, że dysfunkcja układu wydalniczego i metabolicznego stwierdzona badaniem bezpośrednim i wynikami badań zgromadzonymi w dokumentacji medycznej, narusza sprawność organizmu w sposób przewlekły. Naruszona sprawność w ocenie komisji lekarskiej ZUS nie powoduje jednak utraty zdolności do pełnienia obowiązków sędziego.

Dnia 26 września 2017 r. Kolegium Sądu Okręgowego w W., na podstawie art. 73 § 1 u.s.p., postanowiło zwrócić się z wnioskiem do Krajowej Rady Sądownictwa jako organu właściwego do podjęcia decyzji w sprawie przeniesienia sędziego G. S. w stan spoczynku, wyrażając poparcie. Następnie, dnia 17 października 2017 r., Kolegium Sądu Okręgowego w W. dokonało reasumpcji uchwały z 26 września 2017 r. w sprawie wystąpienia do Krajowej Rady Sądownictwa o przeniesienie sędziego G. S. w stan spoczynku, rozszerzając podstawę prawną o art. 70 § 2 u.s.p.

Dnia 6 listopada 2017 r. sędzia G. S. zwrócił się do Krajowej Rady Sądownictwa z wnioskiem o powołanie biegłego z zakresu nefrologii celem zbadania jego stanu zdrowia.

Na posiedzeniu 27 listopada 2017 r. zespół członków Krajowej Rady Sądownictwa postanowił, bezwzględną większością głosów, rekomendować Krajowej Radzie Sądownictwa odmowę uwzględnienia wniosku uczestnika

postępowania i wniosku Kolegium Sądu Okręgowego w W. o przeniesienie w stan spoczynku sędziego G. S. na podstawie art. 70 § 1 i 2 w zw. z art. 73 u.s.p. Zespół członków Rady w szczególności wziął pod uwagę orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, jak i komisji lekarskiej ZUS, zgodnie z którymi sędzia G. S. nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił.

Na posiedzeniu 27 listopada 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa podzieliła stanowisko zespołu członków Rady i postanowiła odmówić przeniesienia sędziego G. S. w stan spoczynku na podstawie art. 70 § 1 i 2 w zw. z art. 73 u.s.p. W uzasadnieniu uchwały Rada podkreśliła, że zarówno lekarz orzecznik, jak i komisja lekarska ZUS orzekli, że sędzia G. S. nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił, a tym samym nie został spełniony warunek *sine qua non* przeniesienia sędziego w stan spoczynku na podstawie wskazanych wyżej przepisów. Jednocześnie Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła, że skorzystanie przez nią z fakultatywnego uprawnienia do uzupełnienia materiałów sprawy o opinię biegłego nefrologa byłoby bezprzedmiotowe w rozpatrywanej sprawie, ponieważ oparcie rozstrzygnięcia jedynie na opinii biegłego, nawet pozytywnej dla uczestnika postępowania, nie jest możliwe w obecnym stanie prawnym.

W dniu 7 lutego 2018 r. sędzia G. S., za pośrednictwem Krajowej Rady Sądownictwa, wniósł do Sądu Najwyższego odwołanie od powyższej uchwały domagając się:

- 1) uchylenia w całości uchwały nr (...)/2017 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. i przekazania sprawy temu organowi do ponownego rozpoznania;
- 2) odstąpienia od obciążenia odwołującego się kosztami postępowania przed Sądem Najwyższym.

Odwołujący się zarzucił przedmiotowej uchwale naruszenie przepisów postępowania w sposób, który mógł mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- 1) art. 70 § 1 u.s.p. przez błędną jego wykładnię, tj. przyjęcie przez Krajową Radę Sądownictwa stanowiska, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzą warunki określone we wskazanym przepisie ze względu na brak uznania w orzeczeniach lekarza orzecznika ZUS i komisji lekarskiej ZUS, że odwołujący się

nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił i przypisanie tym orzeczeniom niepodważalnego waloru dowodowego oraz roli konstytutywnej, kształtującej podstawę prawną o charakterze jedynej i bezwzględnie obowiązującego warunku do pozytywnego zastosowania względem odwołującego się normy z art. 70 § 1 u.s.p., podczas gdy orzeczenia te mają charakter jedynie środków dowodowych podlegających weryfikacji innymi dowodami przy podjęciu decyzji przez Krajową Radę Sądownictwa o przeniesieniu sędziego w stan spoczynku,

2) art. 38 ust. 3 ustawy o KRS poprzez jego niezastosowanie pomimo istnienia rozbieżności w ocenie stanu zdrowia odwołującego się między orzeczeniami lekarza orzecznika ZUS i komisji lekarskiej ZUS, a pozostałą dokumentacją.

W opinii sędziego G. S., zgodnie z art. 70 § 1 u.s.p. warunkiem przeniesienia sędziego w stan spoczynku jest trwała niezdolność do pełnienia obowiązków z powodu choroby lub utraty sił, zaś orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, a także – w razie złożenia sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS – orzeczenie tej ostatniej, stanowią środki dowodowe, które potwierdzają powyższą okoliczność. Przywołując orzecznictwo Sądu Najwyższego, odwołujący się argumentuje, że sędziego w stan spoczynku przenosi wskazany w ustawie organ, nie zaś lekarz orzecznik ZUS, którego orzeczenie jest wprawdzie podstawowym dokumentem dla podjęcia uchwały, lecz podlega weryfikacji przez Krajową Radę Sądownictwa. Konsekwentnie Rada zobowiązana jest do oceny mocy dowodowej orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. Tym samym uzyskanie od lekarza orzecznika ZUS stosownego orzeczenia dotyczącego zdolności sędziego do pełnienia przez niego obowiązków służbowych jest niezbędnym elementem postępowania zainicjowanego wnioskiem o przeniesienia go w stan spoczynku, jednakże gdy orzeczenie to zostanie już wydane i przedstawione Krajowej Radzie Sądownictwa, to podlega ocenie, przy wzięciu pod uwagę jego uzasadnienia, które musi przekonywać, że teza zawarta w sentencji tego orzeczenia posiada walor dowodowy, który jest niepodważalny.

W opinii odwołującego się powyższe prowadzi do wniosku, że orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, jak i orzeczenie komisji lekarskiej ZUS, nie mogą posiadać

waloru dowodowego o charakterze niepodważalnym. Wiarygodność orzeczenia lekarza orzecznika ZUS podważa zdaniem odwołującego się brak uzasadnienia, zaś jednozdaniowe lakoniczne uzasadnienie orzeczenia komisji lekarskiej ZUS, pozostaje nazbyt ogólnikowe, a tym samym uniemożliwia w jakikolwiek sposób złożenie do niego zastrzeżeń.

Odwołujący się podniósł ponadto, iż zarówno lekarz orzecznik ZUS, jak i komisja lekarska ZUS, nie odnieśli się do treści zaświadczenia lekarskiego z dnia 17 sierpnia 2016 r. lekarza medycyny pracy wystawionego po przeprowadzeniu badań okresowych, zgodnie z którym, ze względu na stan jego zdrowia wskazano na utrzymanie dotychczasowych warunków pracy poprzez wyłączenie z zakresu jego obowiązków orzekania na rozprawach i posiedzeniach jawnych. Treść wskazanego zaświadczenia wskazywać ma na brak możliwości wykonywania w pełnym zakresie przez odwołującego się obowiązków sędziego ze względu na stan zdrowia.

Uzasadniając naruszenie art. 38 ust. 3 ustawy o KRS, odwołujący się wskazał, że Krajowa Rada Sądownictwa nie wyjaśniła wątpliwości, jakie wystąpiły między treścią orzeczeń stwierdzających brak trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił a pozostałą zgromadzoną w aktach dokumentacją lekarską. Powtarzając po części przytoczoną wyżej argumentację, na podstawie której odwołujący się sformułował wniosek o niemożności wykonywania wszystkich obowiązków sędziego z uwagi na stan zdrowia, sędzia G. S. podkreślił, że tylko pełna zdolność do wykonywania obowiązków sędziego predestynuje go do dalszej służby na tym stanowisku.

Odwołujący się podkreślił również, że stwierdzenie KRS o bezprzedmiotowości uzupełnienia materiałów sprawy o opinię biegłego nefrologa, jest błędne, gdyż zdaniem odwołującego się, zarówno orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, jak i komisji lekarskiej ZUS, nie posiada niepodważalnego waloru dowodowego oraz budzi wątpliwości z uwagi na sprzeczność z pozostałą dostępną dokumentacją lekarską. Konsekwentnie rezygnacja z ich weryfikacji innymi środkami dowodowymi, przede wszystkim rzeczonym dowodem z opinii biegłego, stanowiło naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na ostateczny wynik sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie nie ma uzasadnionych podstaw.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o KRS uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Stosownie do art. 44 ust. 3 ustawy o KRS do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej, z wyłączeniem art. 87¹ k.p.c. ustanawiającego przymus adwokacko-radcowski. Odesłanie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej determinuje sposób wyznaczenia granic rozpoznania przez Sąd Najwyższy sprawy zainicjowanej odwołaniem uczestnika postępowania. Stosownie do art. 398³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje bowiem skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a z urzędu bierze pod rozagę tylko nieważność postępowania. Z art. 398³ § 1 k.p.c. wynika, że skargę kasacyjną można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub też na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Art. 398³ § 3 k.p.c. stanowi zaś, że podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Pierwszym zarzutem podniesionym przez odwołującego się jest zarzut naruszenia art. 70 § 1 ustawy o KRS przez błędną jego wykładnię. Warunkiem przeniesienia sędziego w stan spoczynku jest trwała niezdolność do pełnienia obowiązków z powodu choroby lub utraty sił, zaś środkiem dowodowym potwierdzającym tę okoliczność jest orzeczenie lekarza orzecznika ZUS. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, sędziego nie przenosi w stan spoczynku lekarz orzecznik ZUS, a wskazany w ustawie organ. Jakkolwiek bowiem wydanie przez lekarza orzecznika ZUS orzeczenia stanowi warunek niezbędny dla podjęcia przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku, to samo orzeczenie podlega weryfikacji przez Radę. Z tego też względu Rada ma obowiązek dokonania oceny mocy dowodowej orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. Jeżeli więc orzeczenie lekarza orzecznika ZUS budzi wątpliwości z uwagi na sprzeczność z pozostałą dostępną

dokumentacją medyczną, powinno być poddane weryfikacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., III KRS 15/10; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2012 r., III KRS 5/12; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., III KRS 4/12; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2013 r., III KRS 97/13; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2015 r., III KRS 72/14; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2017 r., III KRS 25/17).

Słusznie wskazuje odwołujący się, że orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 1 sierpnia 2017 r. ograniczone zostało do stwierdzenia, iż odwołujący się nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił i nie zawiera żadnego uzasadnienia. Podkreślić, jednakże należy, że dnia 21 sierpnia 2017 r. Prezes Sądu Okręgowego w W., za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., wniósł do Komisji Lekarskiej ZUS sprzeciw od rzeczonego orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. W sprzeciwie nie zostały wskazane jakiekolwiek uchybienia orzeczenia lekarza orzecznika ZUS odnoszące się do jego treści, formy lub standardu uzasadnienia zarówno w wymiarze merytorycznym, formalnym, jak i metodologicznym. Nie kwestionowano również mocy dowodowej tego dokumentu. Prezes Sądu Okręgowego w W. ograniczył się do wskazania okoliczności związanych ze stanem zdrowia odwołującego się i specyfiką służby sędziego, które w ocenie Kolegium Sądu Okręgowego w W. uzasadniają wątpliwość, czy przy warunkach pracy, które może zagwarantować Sąd Rejonowy [...] w W. oraz wymagającej specyfice służby sędziowskiej, odwołujący się jest w stanie rzetelnie wykonywać swoje obowiązki.

W wyniku rozpatrzenia skargi, komisja lekarska ZUS stwierdziła, że odwołujący się nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił, swoje stanowisko uzasadniła zaś następująco: „Dysfunkcja układu wydalniczego i metabolicznego stwierdzona badaniem bezpośrednim i wynikami badań zgromadzonymi w dokumentacji medycznej, narusza sprawność organizmu w sposób przewlekły. Naruszona sprawność nie powoduje utraty zdolności do pełnienia obowiązków sędziego”.

Sąd Najwyższy zauważył, że przed wejściem w życie przepisu przewidującego dwuinstancyjny tryb orzekania o stanie zdrowia sędziego (art. 70 §

3a u.s.p., wprowadzonego przez art. 47 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2011 r. Nr 126, poz. 714) z dniem 18 lipca 2011 r.), sędzia miał ograniczoną możliwość zakwestionowania orzeczenia lekarza orzecznika stwierdzającego trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków. Wejście w życie rzeczonego przepisu istotnie zmieniło jednak sytuację prawną sędziego. Uczestnik postępowania niezgadający się z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS uzyskał bowiem gwarancję jego instancyjnej weryfikacji, jak również możliwość sformułowania w tym postępowaniu wszelkich wniosków, uwag oraz zastrzeżeń, w szczególności co do ustalenia przesłanki trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego. Zauważyć przy tym należy, że zarówno koszty badania, jak i wydania orzeczenia, pokrywa w tym wypadku Skarb Państwa (art. 70 § 4 u.s.p.).

Wobec braku podniesienia w sprzecznie od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS jakichkolwiek zarzutów, które w szczególności powinny zostać uwzględnione przez komisję lekarską ZUS, a których prawidłowość weryfikacji mogłaby zostać następnie oceniona przez Sąd Najwyższy, uznać należy, że orzeczenie komisji lekarskiej w przedmiotowej sprawie spełnia standard uzasadnienia, zaś teza zawarta w jego sentencji posiada walor dowodowy, który jest niepodważalny.

Na marginesie odnotować należy, że dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego skłania do sformułowania hipotezy, iż standard uzasadnienia orzeczenia lekarza orzecznika stwierdzającego trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków, uzależniony może być od tego, czy jak w przedmiotowej sprawie, orzeczenie dotyczy braku trwałej niezdolności do pełnienia służby, czy też istnienia trwałej niezdolności do pełnienia służby, a w związku z tym konieczności przeniesienia sędziego w stan spoczynku. W drugim ze wskazanych przypadków w grę bowiem wchodzi możliwość naruszenia konstytucyjnej zasady nieusuwalności sędziów (art. 180 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), przekładającej się bezpośrednio na realizację zasady niezależności wymiaru sprawiedliwości. Konsekwentnie standard uzasadnienia powinien być wyższy aniżeli w przypadku, gdy nie zachodzi możliwość naruszenia wskazanych zasad konstytucyjnych.

Z racji powyżej przedstawionych, również zarzut naruszenia art. 38 ust. 3 ustawy o KRS nie jest zasadny. Krajowa Rada Sądownictwa, w przypadku, gdy rozważenie sprawy wymaga wiadomości specjalnych, może zwrócić się do

biegłego sądowego lub kilku biegłych albo do odpowiedniego instytutu naukowego lub naukowo-badawczego o wydanie opinii. W przedmiotowej sprawie Krajowa Rada Sądownictwa nie skorzystała z powyższego uprawnienia, uznając, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje na fakt, iż odwołujący się nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego i nie występują w tym zakresie żadne wątpliwości – zarówno lekarz orzecznik ZUS, jak i komisja lekarska ZUS – były w tym zakresie jednomyślne. Jednocześnie odwołujący się nie poparł swego wniosku o powołanie biegłego z zakresu nefrologii żadnymi aktualnymi badaniami lekarskimi, a jedynie zaświadczeniem lekarskim wydanym przez lekarza medycyny pracy dnia 17 sierpnia 2016 r., w którym zalecono utrzymanie dotychczasowych warunków pracy.

Odnotować przy tym należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadnie akcentuje się znaczenie jednolitości kryteriów oceny i niedyskryminującego ich stosowania do wszystkich osób biorących udział w postępowaniach przed KRS (wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2018 r., III KRS 31/17; wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 2017 r., III KRS 29/17). Konsekwentnie kryteria oceny stanu zdrowia osób ubiegających się o przeniesienie w stan spoczynku powinny być jednolite, czemu niewątpliwie sprzyja system skoordynowanej kontroli orzeczeń lekarzy orzeczników przez komisje lekarskie ZUS.

Sąd Najwyższy zauważa, że rozstrzygnięcie niniejszej sprawy nie ogranicza możliwości zainicjowania przez odwołującego się lub kolegium sądu nowego postępowania w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku z powodu trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego.

Wniosek w sprawie kosztów, wobec ich braku, uznany został za bezprzedmiotowy.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS oddalił odwołanie.